

ELS ESTUDIANTS EIVISSENC A BARCELONA

per Victori Planells

I. EIVISSA I BARCELONA

Des del Decret de Nova Planta en temps de la unificació borbònica de l'Estat Espanyol (S. XVIII) les Illes i Catalunya, en aquest cas Eivissa i Barcelona, han seguit camins històricament diversos. Mentre Catalunya s'ha anat configurant al llarg del temps com a bloc nacional fins esdevenir, ja dins la història moderna, una nacionalitat, les Illes s'han anat ofegant fins a perdre quasi la seua entitat i consciència col·lectiva de poble.

El S. XIX sorgí a Catalunya una burgesia que ha estat tradicionalment absent en la constitució de l'Estat Espanyol modern i no cal dir les capes populars catalanes, sempre tallades en l'accés al poder central econòmic i polític.

Aquesta coincidència entre les dues capes socials va fer que s'iniciàs un moviment polític sobre la base de les diferències culturals, històriques i econòmiques. En el cas de Catalunya, les diverses classes socials han reforçat els elements de base diferencials i ha arribat per aquest camí la consolidació de la consciència nacional.

Però a les Illes els esdeveniments històrics no han estat els mateixos. Perduts els lligams socials, polítics i econòmics (S. XVIII) amb Catalunya per la unificació borbònica, el poble de les Illes no tingué els mitjans per a ressorgir. D'una banda, el S. XIX no existí revolució industrial, ni hi hagué classe burgesa autòctona que avançàs cap a la constitució d'una societat burgesa moderna. La Renaixença que es donà a Catalunya a ca nostra fou un moviment petit, retardat, sense transcendència política ni social. Mentre a Catalunya s'estaven configurant importants centres de proletariat al voltant de les noves indústries, a la nostra illa les capes populars havien de sortir mar enfora per guanyar-se el pa en altres terres.

No seria fins a l'arribada del turisme, en els 15 darrers anys, quan es configuraria aquí una classe burgesa

fruit del procés expansiu del turisme. Però, a diferència de la burgesia catalana, la nostra sí que ha tingut accés al poder centralista, s'ha relacionat amb els grans monopolis turístics, i, per raons de classe, ha esdevingut una burgesia sucursalista i castellanista. D'altra banda, les capes populars, sempre amb mimetisme cap al burgès, han pretès, almanco, imitar-lo. Tot això junt amb la manca dels instruments adequats per a conservar la nostra cultura i les notes institucions pròpies han portat a una pèrdua quasi absoluta del sentiment col·lectiu de poble. Aquí ha mancat un bloc específic de classes que determinàs el procés que ha seguit Catalunya.

Malgrat tot, resten encara uns lligams lingüístics, culturals, tot i que els ritmes socio-polítics i econòmics són avui

diversos. Per tot això, ara per ara, no podem parlar de bloc, específic de classes a nivell de les terres de parla catalana. Caldrà veure en quin terreny es situen les relacions socials, quin paper assumeixen les diverses classes en la lluita per la seua hegemonia. Cal veure i captar la dinàmica històrica i entendre la consolidació dels pobles no voltada per un costat de fites limitants, o per l'altre romàntiques, sinó oberta, dialèctica.

Tot això, que pot semblar tangencial incideix i determina al meu entendre la situació dels estudiants eivissencs a Barcelona, i ens explica un fet fonamental i constant: *l'aïllament dels estudiants eivissencs, la manca de connexió amb el seu entorn social universitari i ciutadà a Barcelona.*

Una imatge típica de la Universitat. En aquest cas, els estudiants de Medicina lluitaven per aconseguir un "rotatori" (un any de pràctiques a un hospital) i per una sanitat millor. Maig 75.



LES NITS

per E. Fajarnés Cardona

A Francesc de B. Moll, en record d'una Gramàtica preceptiva per a ús dels escriptors baleàrics, respectuosament.

Del meu escriptori estant, veig aparèixer la lluna pel cel gelat, groga, lleugerament aixafada, amb els seus mons aparents dibuixats com a taques sobre una lluminositat que sembla provenir d'un poderós focus intern.

I sabem que el sol, ja fa bona estona enfonsat, li envia els seus raigs per damunt els nostres camps obscurs. Vicària del sol, segons Fra Lluís de Granada, ara s'afirma sobirana, cada minut més dominant i aclaridora, al temps que va empal·lidint i arrodonint-se.

Sortia pel Cap Martinet i ben aviat va fer visibles els perfils de les muntanyes, illa endins, i els penya-segats sobre les aigües. Quelcom d'ella quedava a la mar, un vessament de plata més vast així que se n'anava allunyant, com un emigrant generós que, des de contrades remotes, cobreix la parentela de riquesa.

Enguany la lluna ha fet el ple el dasset de gener, festa de Sant Antoni, quan el dia ja ha crescut, com diuen, "una passa de dimoni". Ha vingut la lluna enmig d'unes minves llargues,

2. LA DESCONNEXIÓ SOCIAL DELS ESTUDIANTS A BARCELONA

Bona part dels eivissencs hem fet cap a Barcelona a l'hora d'estudiar. Raons? Jo crec que diverses: llengua, proximitat geogràfica, certa facilitat en les comunicacions, el prestigi de la Universitat de Barcelona... També cal afegir que la classe mitja eivissenca no ha tingut prou potencial econòmic per relacionar-se tan enfora com la burgesia i ha establert primordialment les seues relacions econòmiques amb Barcelona. No oblidem que un tant per cent elevat dels estudiants eivissencs a Barcelona procedim d'aquestes capes mitges. Quan l'estudiant eivissenc arriba a Barcelona, es tanca —estic parlant en general, és clar—, no participa en el seu entorn social, es fan grups d'eivissencs aïllats del món que viuen i que molt difícilment estableixen relacions fortes amb altres universitaris o amb els diversos fets ciutadans. Fins i tot a nivell de la llengua comuna, hi ha una tendència a defensar i engrandir el "localisme" enfront a apreciar i analitzar els trets comuns d'una mateixa llengua.

Tot això té per a mi una explicació en el nostre origen de classe. Malgrat que la classe mitja eivissenca té importants relacions econòmiques amb Barcelona, ideològicament és una mica anticatalana, és evident que en l'intent d'assimilar-se a la classe superior fa seua la ideologia burgesa, a la vegada la

mateixa burgesia per a controlar les capes mitges imposa la seua ideologia. I ja hem dit abans que ideològicament la burgesia eivissenca fins ara és centralista i castellanista.

Aquest conjunt de fets determinarà que en arribar l'estudiant eivissenc a Barcelona adopti les postures de tanca-ment i rebuig de l'entorn social que li pertoca viure al llarg d'uns anys.

3. LA DESCONNEXIÓ POLÍTICA DELS ESTUDIANTS A BARCELONA

Es interessant observar que la postura que comentàvem abans es produeix també a nivell de política universitària, a nivell de política en un sentit global. És una trista realitat que he tingut ocasió de palpar. Les motivacions?

El primer factor pot ser la manca de politització fins ara de la vida pública eivissenca.

Un altre factor és que l'Estat ha pretès fer de la Universitat un lloc de formació de dirigents, d'aquesta manera la Universitat havia de servir per a perpetuar el sistema establert. Per aconseguir això el sistema ha fet perdre el seu paper a la Universitat, se l'ha posat al seu servici i li ha impedit per la força que fos centre de ciència, investigació, creació, crítica... en un ambient de llibertat. A la fi, el sistema establert ha fet de la Universitat la transmissora de la ideologia dominant. Tota aquesta concepció de la Universitat pens que està inconscientment dins les capes mitges,

que veuen en la Universitat un mitjà per augmentar el prestigi social i econòmic, un mitjà per accedir a una classe superior. I així, amb tot aquest bagatge ideològic previ, els eivissencs arribam a Barcelona, una ciutat que viu a la seua pell els conflictes socio-polítics, una Universitat que no s'ha resignat a ser un dòcil instrument del sistema, que s'ha revoltat per factors que no és moment ara d'analitzar (massificació, degradació de l'ensenyament i del nivell científic, pas progressiu de les professions liberals a assalariades, etc.).

Jo crec que els estudiants eivissencs a Barcelona no hem analitzat de quina situació sortíem, dins quina nova situació ens trobàvem, quin era el nostre paper como a universitaris... En la majoria dels casos hem intentat "treure el títol" imbuïts de tanta ideologia regressiva com portam a sobre. Són tantes les possibilitats que hem perdut!

Pot ser que aquest acaball sembli una mica trist, però és com jo veig les coses després d'uns anys d'estada a Barcelona. Si almenys servís de revulsiu, ja me'n donaria per satisfet. Vull dir, finalment que moltes idees són expressades a grans trets; això implica inexactituds, incorreccions, manquen matisacions, manca aprofundir en el tema de les relacions socio-econòmiques i culturals. Voldria que, més que un intent de fer dogmatismes, vegéssiu en aquestes línies una porta oberta al debat i a l'aprofundiment.

VICTORI PLANELL